

Efterforskning

Straffesager starter i almindelighed med, at politiet indleder en *efterforskning* enten på eget initiativ eller efter anmeldelse.

I sager om spiritus- og narkokørsel består efterforskningen bl.a. i, at politiet foretager afhøring af mistænkte personer og af vidner, og at der sker udtagelse og analyse af en *blodprøve*.

Sigtelsen

Når politiet mener, at en mistanke mod en person for strafbar kørsel er stærk nok, vil der blive rejst *sigtelse*.

Den mistænkte bliver herefter betegnet som *den sigtede*.

En sigtet har efter retsplejeloven forskellige rettigheder, f.eks. ret til at få en forsvarer, dvs. en advokat, der skal yde den sigtede bistand under sagen. Forsvareren har bl.a. adgang til at overvære politiafhøringer af den sigtede.

Enhver skal opgive navn, adresse og fødselsdato, når politiet forlanger det (rpl § 750). Bortset derfra er hverken en sigtet eller andre forpligtet til at lade sig afhøre af politiet. Dette skal politiet fortælle en sigtet, inden afhøringen begynder (rpl § 752). Politiet skal også fortælle sigtede, hvad sigtelsen går ud på.

Politiets beføjelser i færdselssager

Færdselsoven giver politiet nogle særlige beføjelser.

For det første har politiet efter fl § 77, stk. 1, ret til at standse et køretøj for at kontrollere, om føreren opfylder betingelserne for lovligt at kunne føre køretøjet.¹² Politiet kan således undersøge, om føreren er påvirket af spiritus eller narkotika eller er syg, træt eller på anden måde ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Politiet

12 *Kommentaren I*, s. 809 ff.

skal ikke give nogen begrundelse herfor, og der skal ikke nødvendigvis foreligge nogen mistanke om noget ulovligt.

For det andet kan politiet efter fl § 55, stk. 1, til enhver tid kræve, at føreren¹³ af et køretøj afgiver en *udåndings-, spyt- eller svedprøve eller lader sine øjne besigtige*.¹⁴ Politiet kan efter fl § 55, stk. 2, forlange, at føreren afgiver *blodprøve*, hvis der er grund til at antage, at der har foreligget spiritus- eller narkokørsel. Det samme gælder, hvis føreren nægter eller er ude af stand til at medvirke ved en udåndingsprøve, sputprøve, svedprøve eller øjenbesigtigelse.¹⁵ Foreligger der mistanke om andre forhold end spirituskørsel, kan politiet også forlange, at føreren underkaster sig en såkaldt *klinisk lægeundersøgelse*, jf. s. 50. Det er kun *føreren* af et køretøj, der har pligt til at gennemføre en udåndingsprøve, finde sig i udtagelse af blodprøve osv. Hvis der er tvivl om, hvem der har ført køretøjet, gælder det samme dog enhver, der *kan* have været fører.¹⁶

Justitsministeriet har i medfør af fl § 55, stk. 4, fastsat bestemmelser om de i stk. 1 og 2 nævnte prøver og undersøgelser, jf. cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997 om spirituspåvirkethed mv. i straffesager (JM-cirkulære 1997).

Politiet kan kræve de nævnte prøver aflagt uden forudgående retskendelse. Det er ikke en betingelse, at føreren er sigtet. Føreren kan i medfør af rpl § 746, stk. 1, efterfølgende indbringe spørgsmål om lovligheden af politiets efterforskningsskridt for retten.¹⁷

Udåndingsprøven¹⁸

Udåndingsprøven foretages ved hjælp af et *alkometer*.

Fl § 55, stk. 1, indeholder ikke hjemmel til, at politiet gennemtvinger en udåndingsprøve ved fysisk tvang, og det er ikke strafbart at næg-

13 Dette gælder også ledsageren til en 17-årig motorfører efter forsøgsordningen om kørekort til 17-årige, se nærmere s. 103.

14 Se nærmere *Kommentaren I*, s. 606 ff.

15 Politiets ret til at fremstille personer til at afgive blodprøve, hvis føreren nægter eller er ude af stand til at medvirke ved en sputprøve, svedprøve eller øjenbesigtigelse, er indsat i færdselsloven ved lov nr. 96 af 29. maj 2008.

16 Se nærmere *Kommentaren I*, s. 607 f.

17 Betænkning 1486/2007, s. 24.

18 Greve Færdselsstrafferet, s. 94.

te at medvirke til en udåndingsprøve.¹⁹ I stedet vil der blive udtaget blodprøve af personer, der nægter at medvirke til en udåndingsprøve, jf. fl § 55, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til JM cirkulære 1997 (cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997).

Den udåndingsprøve, der foretages som led i efterforskningen af sager om spirituskørsel anvendes normalt ikke som bevis for spirituspåvirkethed eller størrelsen af alkoholkoncentrationen i blodet, se dog f.eks. U 1998.223 (V) og U 2005.57 (V). Se endvidere TfK 2015.506/2 (V), nævnt s. 100.

Se endvidere s. 113 ff. om anvendelse af udåndingsprøver som bevis i sager om spirituskørsel.

Blodprøven²⁰

De nærmere retningslinjer for udtagelse af blodprøver, herunder spørgsmålet om, i hvilke tilfælde blodprøve skal udtages, fremgår af JM cirkulære 1997 (cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997).

En blodprøve skal udtages af en læge. Efter retsplejelovens § 792 e, stk. 3, kan lægen dog delegerer udtagelse af blodprøve til en medhjælp. Det er efter sundhedslovgivningen en forudsætning, at medhjælpen er kvalificeret til opgaven og handler under professionelt ansvar. Det er sket, at en blodprøve ikke er tillagt sædvanlig bevisværdi, hvor dette ikke har været tilfældet, se

U 1991.875 (V):

En politiassistents ægtefælle, der var sygeplejerske, udtog blodprøven. Da ægtefællen havde handlet som privatperson – og dermed ikke under lægelig instruktion og ansvar – fandtes det betænkeligt at tillægge blodprøven – der udviste en promille på 1,27 – den sædvanlige vægt som bevis. Tiltalte blev derfor frifundet.

Se på den anden side

¹⁹ Betænkning 1486/2007, s. 25.

²⁰ *Kommentaren I*, s. 413 ff.

Kapitel 1

U 1992.787 (V):

En laborant, der i denne egenskab var tilkaldt af politiet, udtog blodprøven, og der fandtes ikke at foreligge omstændigheder, der var egnede til at vække tvivl om analyseresultatet. T blev herefter dømt efter tiltalen.

Hvis der bliver rejst tvivl om, hvorvidt politiet eller lægen har fulgt de gældende forskrifter, eller der opstår andre tvivlsspørgsmål, kan det blive nødvendigt under hovedforhandlingen at føre vidner om, hvorledes blodprøven er udtaget, jf. f.eks.

U 1982.1202/2 (Ø):

En læge havde skrevet en forkert dato på blodprøveblanketten. Han måtte føres som vidne, så forholdet kunne afklares.

Se som eksempel på en frifindelse, der skyldtes, at der ikke var foretaget undersøgelser af de nærmere omstændigheder ved udtagelsen af blodprøven, U 1997.613 (V), refereret s. 50.

Den sigtede har pligt til at lade blodprøven udtage. Vægrer den pågældende sig herved, kan han eller hun fastholdes under blodprøveudtagningen, jf. U 1937.54 (H).

Om udtagelse af blodprøve af personer, der evt. har diplomatisk immunitet, se U 2013.1682 (Ø).

Om foretagelse af *kontrollblodprøve*, se s. 48.

Udgifterne til blodprøve betragtes som en sagsomkostning og skal som sådan som udgangspunkt betales af den sigtede, hvis han eller hun findes skyldig i spiritus- eller narkokørsel, se s. 90. Udgiften til lægens bistand til blodprøve indgår i takstmæssigt fastsatte sagsomkostninger, jf. bekendtgørelse nr. 371 af 28. juni 1977.

Sigtedes krav på erstatning, når sagen ikke gennemføres

Hvis blodprøven ikke giver grundlag for en tiltale for spirituskørsel, kan der tillægges den sigtede erstatning som compensation for det straffeprocessuelle indgreb, som blodprøveudtagningen har indebåret, jf. rpl § 1018 b, og for den *anholdelse* og deraf følgende frihedsberøvelse, der har været iværksat i forbindelse hermed, jf.

TfK 2005.324 (V):

E, der var anholdt og sigtet for spirituskørsel, blev løsladt efter ca. 10 timer. Efter at politiet opgav tiltale, tilkendtes der E erstatning for frihedsberøvelse og inddragelse af førerretten, men ikke godtgørelse for svie og smerte.

Alkoholanalysen af blodprøver på Retskemisk Afdeling

Analysen af blodprøver for alkohol (ethanol) foregår på Retskemisk Afdeling under Retsmedicinsk Institut, Københavns Universitet.²¹

Hver blodprøve analyseres (helt uafhængigt) to gange for ethanol på to forskellige apparater. Når begge analyser er godkendt efter de gældende retningslinjer, sammenlignes de to analyseresultater. Hvis de to analyseresultater afviger fra hinanden ud over en grænse fastsat ud fra statistiske beregninger, kasseres begge analyseresultater automatisk af IT-systemet, og der foretages nye analyser af den pågældende blodprøve.

Når analyseresultaterne er endeligt godkendt, beregnes middelværdien af de to uafhængige analyser. Desuden beregnes en såkaldt mindsteværdi, som er beregnet ved at fratække 5 pct. af analyseresultatet (middelværdien) dog minimum 0,10 promille fra middelværdien. Middelværdien er det bedste skøn over den sande promille. Mindsteværdien er så meget mindre, at sandsynligheden for, at den er større end den sande promille, på det nærmeste kan udelukkes, se nærmere s. 112.

Ved promiller over 4,00 foretages en yderligere kontrolanalyse til sikring af blodprøvens rigtighed.

Retten lægger Retskemisk Afdelings beregninger til grund, og de underliggende analyser forelægges ikke for retten, jf.

U 2009.2054 (Ø):

I en sag om spirituskørsel ønskede forsvareren, at de underliggende resultater/analyser fra Retskemisk Institut skulle indhentes. Retskemisk Institut havde over for landsretten oplyst, at instituttet nu følger den praksis, at 1. og 2. analyseresultat ikke medtages i de retskemiske erklæringer, og da der ikke var påvist omstændigheder, der sandsynliggjorde, at analyseresultatet eller mindsteværdien i den retskemiske erklæring i sagen var forkert, blev forsvarerens anmodning ikke imødekommet.

21 Se nærmere herom 6. udgave, s. 45 ff.

Kapitel 1

Retten vurderer, om fejlskrivninger eller lignende skal tillægges betydning ved bevisvurderingen, se f.eks.

TfK 2012.474 (V):

Den påsigtede kørsel foregik 10/1-11, men i Retskemisk Afdelings erklæring var udtagelsesdatoen angivet til 16/1-11. Landsretten fandt, at dette beroede på en fejllæsning af lægens håndskrevne datoangivelse. T's navn var ikke anført på fremsendelsesblanketten til Retskemisk Institut, men dette blev heller ikke tillagt betydning, da såvel T's personnummer som politiets journalnummer var korrekt angivne, og den blodprøveudtagende læges navn svarede til navnet på den læge, som fremgik af politiets rapport. Landsretten tillagde herefter blodprøveanalysen sædvanlig bevisværdi.

Blodprøven opbevares på instituttet i ét år men kan efter anmodning opbevares i yderligere ét år.

Blodprøvens indhold af alkohol vil kunne reduceres over tid, jf.

U 2008.814 (Ø):

9/9-06 viste en blodprøve en mindsteværdi på 0,51 promille alkohol. 11/9-07 blev der foretaget en kontrolprøve, som viste en mindsteværdi på 0,46 promille alkohol. Efter en indhentet erklæring fra Retskemisk afdeling fastslog landsretten, at resultatet af kontrolblodprøven måtte anses som det samme resultat som den oprindelige analyses mindsteværdi på 0,51 promille alkohol, hvis opbevaringstiden på ca. 1 år blev taget i betragtning.

Det er muligt at få foretaget en kontrolanalyse til sikring af, at promillen er rigtigt bestemt. Det er også muligt at få udført en sammenlignende DNA-test til sikring af, at det blod, der er i prøverøret, faktisk stammer fra den sigtede.

Retten har tidligere normalt kun tilladt, at der indhentes en kontrolblodprøve eller DNA-test, hvis der foreligger omstændigheder, der tyder på fejl fra politiets eller instituttets side, jf.

TfK 2000.561 (Ø):

Da der ikke var påvist omstændigheder, der sandsynliggjorde, at der kunne være sket fejl eller forbytning, fandt landsretten ikke grundlag for at imødekomme en anmodning om yderligere blodtypekontrol.

U 1992.268 (H):

Der fandtes ikke at være påvist omstændigheder, der sandsynliggjorde, at der kunne være sket fejl eller forbytning i forbindelse med udtagelsen og analysen af blodprøven. T's anmodning om, at den tidligere udtagne blodprøve blev undergivet en ny gaskromatografisk prøve, og at der blev udtaget en ny blodprøve fra ham med henblik på sammenligning af den tidligere udtagne blodprøve, blev derfor ikke taget til følge.

I dag vil retten dog næppe afslå, at der indhentes en DNA-analyse,²² hvis det ønskes af tiltalte.

Hvis sigtedes forklaring eller andre oplysninger om sigtedes spiritusforbrug står i misforhold til den fundne promille, vil det kunne være særligt indiceret, at der tilvejebringes oplysninger om omstændighederne ved udtagelsen af blodprøven eller en kontrolblodprøve, jf.

TfK 2005.500 (V):

T var blevet tiltalt for at have kørt spirituskørsel med en promille på 2,23. T nægtede sig skyldig, idet han i løbet af dagen kun havde drukket 2 øl og 2 små glas bitter. T blev frifundet i byretten. Til brug for ankesagens behandling rettede Statsadvokaten henvendelse til Retskemisk Afdeling for at få at vide, om der kunne være sket en fejl ved analysen af blodprøven, og den betjent, der havde anholdt T, blev afhørt som vidne. Det fremgik af en erklæring fra Retskemisk Afdeling, at der ikke var noget, der talte for, at der var sket en fejl ved behandlingen af sagen. Landsretten fandt det herefter bevist, at T havde gjort sig skyldig i kørt spirituskørsel.

Stor afstand mellem resultaterne af alkometertest og blodprøve vil kunne begrunde, at der foretages en blodtypesammenligning, jf.

U 2011.748 (Ø) (TfK 2011.223):

En alkotest i forbindelse med anholdelsen af T kl. 20.08 viste en promille på 1,12, en blodprøve samme dag kl. 21.15 viste en promille på 2,55, og en udåndingsprøve samme dag ca. kl. 22.00 viste en promille på 1,6. Landsretten imødekom T's anmodning om foretagelse af en blodtypesammenligning.

Selv om analyseresultatet fra Retskemisk Afdeling normalt anses for meget sikkert, kan det forhold, at der ikke er tilvejebragt eller ikke kan

²² Prisen for en DNA-analyse er ca. kr. 5.000, der tillægges som sagsomkostning.

tilvejebringes oplysninger om omstændighederne ved udtagelsen af blodprøven, medføre, at analyseresultatet tilsidesættes, jf.

U 1997.613 (V):

Landsrettens præmisser:

Uanset tiltaltes stadigt fastholdte forklaring om et spiritusforbrug, der er uforeneligt med resultatet af den fremlagte analyseerklæring, har anklagemyndigheden ikke tilvejebragt nogle oplysninger om omstændighederne ved udtagelsen af blodprøven. Selvom en analyseerklæring i almindelighed må tillægges meget betydelig bevisvægt, findes det på den anførte baggrund og efter de afgivne vidneforklaringer ikke med tilstrækkelig sikkerhed at kunne udelukkes, at analyseresultatet ikke angår en prøve af tiltaltes blod. Tiltalte frifindes derfor [for tiltalen om spirituskørsel].

Det er endvidere forekommet, at resultatet af en blodprøve er blevet tilsidesat, fordi størrelsen af den forefundne promille har været eksorbitant høj, uden at den pågældendes adfærd har været påvirket af spiritusindtagelsen i forventelig grad, se

U 1991.611 (Ø):

En blodprøve med en promille på mindst 5,64 blev ikke lagt til grund ved sagens afgørelse. Retslægerådet havde udtalt, at sagens oplysninger om sigtedes adfærd ved optagelsen af politirapporten en time efter uheldet nærmest var uforenelig med den oplyste promille, der almindeligvis ville medføre bevidstløshed.

Klinisk lægeundersøgelse²³

En *klinisk lægeundersøgelse* består bl.a. i, at den, der undersøges, skal gå (og stå), gentage vanskelige ord og forsøge at få højre og venstre hånds fingerspidser til at berøre hinanden. På grundlag af iagttagelserne af sådanne øvelser fremkommer lægen med en vurdering af, om den undersøgte er påvirket af spiritus, narkotika eller andet, og i bekræftende fald i hvilken grad. (let, middel eller svær grad, eventuelt ligefrem "beruset").

Til den kliniske undersøgelse hører også en skriftprøve. Når den undersøgte nogle dage senere antages at være blevet ædru, skal han

23 Greve Færdselsstrafferet, s. 95 ff.

afgive en ny skriftprøve (og skrive de samme ord som under den kliniske prøve). Hvis lægens nedfældede iagttagelser senere forelægges Retslægerrådet, vil sammenligningen mellem de to skriftprøver indgå i grundlaget for Retslægerrådets vurdering af den undersøgtes påvirkethed.

Kriterierne for fastlæggelse af graderne af spirituspåvirkethed er følgende:

Spirituspåvirkethed *i let grad* foreligger, når der er tydelige, men ikke stærkere svigten af de psykiske funktioner, uden at der foreligger sikre motoriske forstyrrelser.

Ved påvirkethed *i middel grad* dominerer i nogle tilfælde de motoriske, i andre de psykiske symptomer.

Svær påvirkethed foreligger, når der både er fremtrædende og såvel psykiske som motoriske forstyrrelser.

Beruselse foreligger, når der er så udtalte psykiske og motoriske forstyrrelser, at personen har vanskeligt ved at klare sig selv.²⁴

Før indførelsen af de faste promillegrænser i 1976 blev der som led i efterforskningen af de fleste sager om spirituskørsel foretaget en klinisk lægeundersøgelse. I dag er en klinisk lægeundersøgelse som regel overflødig i sager om spirituskørsel. Det samme gælder sager om hashkørsel efter fl § 54, stk. 1, nr. 2 eller 4 og overtrædelse af nulgrænsen i fl § 54, stk. 1, nr. 1 eller 3 (receptreglen, se nærmere s. 126). Der kan dog være grund til at søge en klinisk undersøgelse gennemført, når mistanken foruden spirituskørsel går på uagtsomt manddrab, (strfl § 241), betydelig legemsskade (strfl § 249) eller overtrædelse af strfl § 252, jf. JM-cirkulære 1997 (cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997) pkt. 2.2.1. En klinisk lægeundersøgelse kan evt. iværksættes, hvis det ikke har været muligt at gennemføre en udåndingsprøve eller udtage blodprøve.

Foreligger mistanke om overtrædelse af fl § 54, stk. 2, vil en klinisk lægeundersøgelse i reglen være påkrævet, jf. s. 150.

24 Jf. Jørn Simonsen, Retsmedicin og medicinallovgivning, 9. udgave (1999), s. 229.

Urinprøver²⁵

Fl § 55 giver politiet beføjelse til at kræve, at en person aflægger urinprøve i samme omfang og under samme betingelser som udtagelse af blodprøve, jf. foran s. 44 ff. Urinprøver har i dag stort set ingen praktisk betydning for sager om spirituskørsel. Der kan dog blive brug for at tage en urinprøve, hvis det er fysisk umuligt at tage en blodprøve, jf. U 1994.339/2 (Ø). Urinprøver kan også have betydning, hvis der foreligger mistanke om kørsel i medicin- eller narkotikapåvirket tilstand (fl § 54, stk. 2).

Forelæggelse for Retslægerådet^{26 27}

Før 1976 blev stort set alle sager om spirituskørsel forelagt for Retslægerådet til udtalelse, men efter indførelsen af den faste promillegrænse er der som regel ikke længere behov herfor. Efter JM-cirkulære 1997 (cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997) pkt. 4.1. skal sager om spirituskørsel kun forelægges for Retslægerådet, når rådets vurdering må antages at være af væsentlig betydning for sagens afgørelse.

Sager vedrørende overtrædelse af fl § 54, stk. 2, forelægges for Retslægerådet, hvis det må formodes, at tilstanden skyldes påvirkning af narkotika, opstemmende eller sløvende medikamenter, eller hvis det hævdes eller må formodes, at den skyldes sygdom eller andre særlige årsager, som gør en retslægelig vurdering påkrævet.

Ønsker sigtede forelæggelse for Retslægerådet i tilfælde, hvor politiet ikke skønner det nødvendigt, forelægges spørgsmålet for retten, se f.eks. U 1976. 939 (H).

Når sigtede har en forsvarer, kan det i komplicerede tilfælde være formålstjenligt, at politiet forhandler med forsvareren om spørgsmålene og deres udformning inden forelæggelsen for rådet.

Varetægtsfængsling²⁸

Ved lov 363/2005 blev strafferammen for alvorligere tilfælde af spirituskørsel (overtrædelse af fl § 53) og kørsel i frakendelsestiden forhøjet

25 Greve Færdselsstrafferet, s. 99.

26 Greve Færdselsstrafferet, s. 99.

27 Jf. RM 4-2000 (Spirituskørsel – § 53), revideret den 15. december 2017 pkt. 3.1.1.

28 Jf. RM 4-2000 (Spirituskørsel – § 53), revideret den 15. december 2017 pkt. 2.1.

fra fængsel i 1 år til fængsel i 1 år 6 måneder. Strafferammen for alvorligere overtrædelser af 54, stk. 1 og 2, blev tilsvarende forhøjet til fængsel i 1 år 6 måneder ved lov 524/2007, jf. fl § 117, se nærmere s. 185. Herefter kan reglerne om varetægtsfængsling i retsplejelovens kapitel 70 kan finde anvendelse. I bemærkningerne til forslaget til lov 363/2005 anføres det, at det navnlig vil være fængslingsgrunden i rpl § 762, stk. 1, nr. 2, som kan få betydning i praksis.

Efter denne bestemmelse kan en sigtet varetægtsfængsles, hvis der foreligger en begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 1 år 6 måneder eller derover, og der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at den pågældende på fri fod vil begå en ny lovovertrædelse af samme beskaffenhed.

Det nævnes i bemærkningerne til lovforslaget, at de situationer, hvor der kan blive tale om varetægtsfængsling, navnlig vil foreligge, når en person adskillige gange tidligere er dømt for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden og ofte vil have flere kørsler til samtidig påkendelse, og hvor der tegner sig et aktuelt mønster med så hyppige kørsler, at der er en betydelig og nærliggende risiko for, at den pågældende på fri fod på ny vil begå en lovovertrædelse af samme karakter.

Det anføres videre i bemærkningerne, at varetægtsfængsling i praksis således alene vil finde anvendelse i de allergroveste tilfælde, hvor der er tale om helt vanemæssig spirituskørsel og/eller kørsel i frakendelsestiden, og hvor den aktuelle kørsel derfor forventes at udløse en længere fængselsstraf.

Se som eksempel på varetægtsfængsling i forbindelse med sigtelse for spirituskørsel:

U 2008.29 (V):

Varetægtsfængsling efter rpl § 762, stk. 1, nr. 2, skete i et tilfælde, hvor sigtede i 2007 var sigtet for 4 tilfælde af spirituskørsel og tidligere adskillige gange tidligere var dømt for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden, herunder senest i perioden 1989-2005 11 gange for spirituskørsel i frakendelsestiden. Han havde efter hver af de aktuelle 4 kørsler, hvor politiet hver gang havde beslaglagt hans biler, været i stand til at anskaffe sig en ny bil.

Andre efterforskningskridt

I de tilfælde, hvor politiet kontakter den mistænkte, mens denne stadig befinder sig i eller ved sit køretøj (f.eks. i forbindelse med en færdselskontrol), er efterforskningen i sager om spirituskørsel i reglen relativt enkel. Den indskrænker sig normalt til, at den pågældende, som nærmere beskrevet foran s. 44 f., foretager en udåndingsprøve, og/eller at der udtages en blodprøve, og at politiet afhører ham eller hende om kørslen og spiritusforbruget i tiden op til kørslen. Efterforskningen vil ofte blive mere omfattende, hvis politiet først opnår kontakt med en mistænkt, efter at denne har forladt sit køretøj, eller når det ikke er 100 pct. sikkert, hvem der har ført det pågældende køretøj.

Hvis den mistænkte ikke er til stede ved sit køretøj, må politiet konstatere, om køleren eller dele af motoren er varm, om der i forbindelse med vejrliget er spor, hvorefter parkeringstidspunktet kan fastlægges, eller om køretøjet bærer spor efter påkørsel. Observationerne skal anføres i politirapporten.

Dersom den mistænkte ikke anholdes på fersk gerning, skal der så hurtigt som muligt foretages eftersøgning i fornødent omfang samt efterlysning. Endvidere skal den mistænktes bopæl sættes under bevogtning.

Ved efterfølgende anholdelse skal sigtede ved mistanke om spirituskørsel straks spørges, om han eller hun har drukket alkohol efter kørslen. I bekræftende fald søges det fastslået hvor meget, bl.a. ved at sigtede opfordres til at fremvise tømte flasker, som han eller hun evt. påstår at have drukket af, og at fremvise dertil hørende kapsler eller propper.

Politiet skal tillige foretage en omhyggelig ransagning (også selv om spiritusindtagelse efter kørslen benægtes), for at det med størst mulig sikkerhed kan bevises eller afkræftes, om sigtede har drukket efter kørslen, og hvad han har forklaret herom.

De politifolk, som har anholdt sigtede, skal til rapporten anføre, om de skønnede sigtede påvirket af spiritus, narkotika eller medicin, og nøje begrunde deres skøn. De skal endvidere straks efter sigtedes indbringelse til stationen underrette vagtlederen om sigtedes evt. påstand om at have drukket alkohol eller indtaget stoffer eller medicin efter kørslen.

Hvis sigtede ved politiets første henvendelse på politiets forespørgsel forklarer, at han eller hun ikke har haft noget forbrug af alkohol,

narkotika eller medicin efter kørslen, vil det naturligvis blive vanskeligt senere at overbevise retten om, at der alligevel har været et efterfølgende forbrug, eller blot at få retten til ikke at turde udelukke dette. Der kan dog forekomme undtagelser herfra, se f.eks. U 1986.52 (V).

Det er undertiden hovedproblemet i efterforskningen, hvem (af flere mulige) der har ført køretøjet. Der vil i et sådant tilfælde kunne kræves udåndingsprøve og blodprøve udtaget af alle, der kan mistænkes for at have ført køretøjet, jf. s. 44. Afgørelsen vil da ofte bero på vidneforklaringer, og domfældelse af en tiltalt har undertiden ført til straffesag mod et eller flere vidner for falsk forklaring for retten, jf. s. 86.

Midlertidig inddragelse af førerretten og straksfratagelse af kørekortet

Indledning

Hvis politiet under efterforskningen skønner, at betingelserne for ubetinget frakendelse af førerretten eller retten til at føre lille knallert foreligger, kan politiet midlertidigt inddrage førerretten eller retten til at føre lille knallert, jf. fl § 130.²⁹

Endvidere har politiet ved lov 457/2014 fået hjemmel til at midlertidigt at fratage en fører *kørekortet* med henblik på at afværge risikoen for, at den pågældende gør sig skyldig i spiritus- eller narkokørsel.

*Midlertidig inddragelse af førerretten*³⁰

Betingelserne for midlertidig inddragelse af førerretten

Betingelserne for midlertidig inddragelse af førerretten er efter fl § 130, stk. 1, at politiet skønner, at betingelserne for ubetinget frakendelse af førerretten foreligger.³¹

I praksis sker der dog kun midlertidig inddragelse, hvis mistanken har en betydelig styrke, jf. TfK 2011.922 (V) og U 1995.683 (V).

29 En midlertidig inddragelse af førerretten efter fl § 130 må ikke forveksles med den adgang, politiet har til at inddrage førerretten, hvis den pågældende ikke længere opfylder betingelserne for at have kørekort, f.eks. af helbredsmæssige grunde, jf. fl § 60, se nærmere herom *Kommentaren I*, s. 684 ff., Greve Færdselsstrafferet, s. 49, TfK 2010.913 (V) (politiets inddragelse af førerret hos person, der tidligere havde forbrugt hash, ikke godkendt), TfK 2008.7 (V) og U 2001.1363 (V) (godkendelse af politiets inddragelse af kørekortet på grund af den pågældendes afhængighed af euforiserende stoffer) og TfK 2006.198 (V) (godkendelse af politiets inddragelse af kørekortet, da den pågældende ikke ansås for ædruelig). Se endvidere U 2008.2024 (V), hvorefter der ikke er hjemmel til domstolsprøvelse efter strfl § 78, stk. 3, af en førerretsinddragelse, der begrundes med en persons nægtelse af at medvirke til de undersøgelser eller prøver, der er nødvendige til at afgøre, om personen opfylder betingelserne for at få kørekort, jf. fl § 60, 2. pkt.

30 *Kommentaren I*, s. 703 ff.

31 Se nærmere § 100, stk. 1, og 2 i kørekortbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 815 af 21. juni 2017).

Midlertidig inddragelse sker i reglen ikke, hvis sigtede hævder at have indtaget alkohol efter kørslen, medmindre sigtedes oplysninger umiddelbart kan forkastes. Hvis der er tvivl om, hvorvidt sigtede overhovedet har ført motorkøretøj, bliver førerretten heller ikke inddraget midlertidigt.

Der bør heller ikke ske midlertidig inddragelse, hvis der er rimelig udsigt til, at førerretten ikke skal frakendes ubetinget på grund af særligt formildende omstændigheder, jf. fl § 126, stk. 2, se nærmere s. 329 ff.

Midlertidig inddragelse kan ske, når der er rejst sag her i landet efter fl § 134 eller strfl § 11 med påstand om ubetinget frakendelse for spirituskørsel i udlandet, jf. s. 451 ff., eller når kørslen har fundet sted på Grønland eller Færøerne,³² og sagen skønnes at falde ud til, at også førerretten i Danmark vil blive frakendt, jf. s. 227 og s. 534.

Midlertidig inddragelse af førerretten må endvidere kunne ske med hensyn til udlændinge, der er under mistanke for spiritus- eller narkokørsel her i landet, der indebærer frakendelse af førerretten. En frakendelse er begrænset til dansk område, jf. s. 227 og 534.³³

Den tidsmæssige udstrækning af en midlertidig inddragelse af førerretten

Den midlertidige inddragelse har virkning fra det tidspunkt, den pågældende bliver bekendt med politiets beslutning om inddragelsen.³⁴ Den pågældende har da pligt til at aflevere kørekortet til politiet, jf. fl § 60 d,³⁵ men førerretten er inddraget, uanset om dette sker. Nægtelse af at aflevere kørekortet straffes med bøde efter fl § 118, stk. 1. Førerretten må ikke være inddraget i et tidsrum, der er længere end den forventede frakendelsesperiode. Inddragelsen skal selvfølgelig bringes til ophør, hvis politiet opgiver at videreføre sagen. Den midlertidige inddragelse vedvarer indtil tiltaltes vedtagelse af frakendelse af førerretten, jf. s. 75 ff., eller indtil dommen, hvad enten denne går ud på frakendelse af førerretten eller frifindelse for påstanden herom. I tilfælde af frifindelse skal kørekortet altid straks udleveres til den pågæl-

32 *Kommentaren II*, s. 708.

33 Med hensyn til fremgangsmåden ved inddragelse af førerretten for udlændinge og for indehavere af færøske og grønlandske kørekort henvises til cirkulære nr. 9163 af 25. marts 2015 om kørekort § 66.

34 Dette sker i dag via e-Boks.

35 *Kommentaren I*, s. 721 ff.

dende, uanset om dommen bliver anket eller ej. Sker der frakendelse af førerretten, fradrages det tidsrum, hvori førerretten har været inddraget, i frakendelsestiden, jf. fl § 130, stk. 3, og s. 250.

Midlertidig inddragelse af førerretten kan begrebsmæssigt ikke ske, hvis sigtede ikke har erhvervet kørekort, og sigtede nyder derfor ikke godt af bestemmelsen i fl § 130, stk. 3, hvis han eller hun ikke har erhvervet kørekort, se herom s. 254. Om betydningen af den midlertidige inddragelse for spørgsmålet om opsættende virkning af en anke af frakendelsesdommen, se s. 249 f.

Midlertidigt kørekort³⁶

Når der foreligger en tilstrækkelig mistanke om spiritus- eller narkokørsel, der indebærer, at førerens førerret skal frakendes ubetinget, og der er rejst sigtelse herom, inddrages tiltaltes originale kørekort.

Af kørekortbekendtgørelsens § 100, stk. 3, fremgår, at i de tilfælde, hvor det ikke er utvivlsomt, at betingelserne for en ubetinget frakendelse af førerretten eller retten til at føre lille knallert foreligger, kan en midlertidig inddragelse af det originale kørekort kun ske mod samtidig udstedelse af et midlertidigt kørekort.

Et midlertidigt kørekort er normalt er gyldigt en måned. Inden for denne periode vil resultatet af en eventuel analyse af en blodprøve normalt foreligge. Foreligger resultatet ikke ved udløbet af det midlertidige kørekort, kan dette forlænges.

I cirkulæreskrivelse nr. 9294 af 30. marts 2007 er det anført, at spørgsmålet, om det er utvivlsomt, at betingelserne for en ubetinget frakendelse af førerretten er opfyldt, i hvert enkelt tilfælde beror på en konkret vurdering. Af cirkulæreskrivelsen fremgår, at det efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt må anses for at være "utvivlsomt", at betingelserne for ubetinget frakendelse af førerretten ved sigtelse for spirituskørsel er opfyldt i de tilfælde, hvor udåndingsprøven efter alkometertesten viser over 1,50 promille. I disse tilfælde bør det originale kørekort derfor ifølge cirkulæreskrivelsen inddrages *uden* samtidig udstedelse af et midlertidigt kørekort. Som konsekvens heraf bestemmes det i cirkulæreskrivelsen, at der i de tilfælde, hvor resultatet af udåndingsprøven viser over 1,20 promille, men under 1,51 pro-

³⁶ Jf. kørekortbekendtgørelsens § 100, stk. 3, og cirkulære nr. 9163 af 25. marts 2015 om kørekort, § 60, stk. 2.

mille alene skal ske inddragelse af det originale kørekort *mod samtidig udstedelse af et midlertidigt kørekort.*

Det fremgår af kørekortbekendtgørelsens § 100, stk. 4, at udstedelse af et midlertidigt kørekort først kan ske, når betingelserne for straksfratagelse af kørekortet ikke længere er til stede, jf. s. 63.

Hvis politiet efter at have modtaget Retskemisk Afdelings analyseerklæring fortsat skønner, at førerretten vil blive ubetinget frakendt, bør politiet gøre sigtede bekendt med, at førerretten nu er inddraget, og forlange det midlertidige kørekort udleveret. Men hvis politiet ikke når at få kontakt med sigtede, inden det midlertidige kørekort udløber, regnes inddragelsen fra dette tidspunkt, jf. U 1980.448/1 (V).

Se endvidere

U 1994.97 (V):

I forbindelse med en mistanke om spirituskørsel blev T's originale kørekort inddraget, og der blev udstedt et midlertidigt kørekort, der efter forlængelse udløb 18/4-92. Byretten frakendte T førerretten i 2 år 6 måneder "fra endelig dom". Landsretten ændrede afgørelsen, således at frakendelsestiden blev regnet fra 18/4-92, og henviste herved til formuleringen af vejledningen på bagsiden af det midlertidige kørekort.

Et midlertidigt kørekort er ikke gyldigt til kørsel i udlandet. Hvis den sigtede oplyser, at han skal køre i udlandet, inden sagen kan forventes afsluttet, skal politiet straks tage stilling til, om førerretten skal inddrages.

Indbringelse af midlertidig inddragelse af førerretten for retten

Den, hvis førerret er midlertidigt inddraget, kan indbringe inddragelsen for retten, jf. færdselsloven § 130, stk. 2. Føreren skal vejledes herom af politiet, når inddragelsen sker, jf. kørekortbekendtgørelsens § 100, stk. 5. Der er ikke fastsat nærmere regler for indbringelsen. Det må imidlertid påhvile *politiet* straks at indbringe sagen for retten, hvis sigtede anmoder herom. Der er ikke i loven fastsat nogen tidsfrist herfor, men det er nærliggende at anvende 24-timersfristen i rpl § 806, stk. 4, om forelæggelse af en beslaglæggelse for retten som retningslinje, og i hvert fald bør sagen af politiet forelægges for retten inden for ganske få dage. Sigtede må også selv kunne indbringe spørgsmålet for retten ved direkte henvendelse.

Retten skal ifølge sagens natur behandle sagen som en hastesag. Sagen forhandles i et retsmøde, hvortil såvel sigtede som politiet er tilstede. Sigtede har ikke pligt til at være til stede ved retsmødet. Hvis sigtede ønsker det, vil der kunne beskikkes ham en forsvarer efter rpl § 732. Retten må kunne afvente en eventuel blodprøveanalyse. Derimod bør retten ikke afvente Retslægerådets eventuelle erklæring, og sagen bør heller ikke forsinkes af indkaldelse af vidner eller anden tidskrævende bevisførelse.

Retten træffer afgørelse om, hvorvidt den midlertidige inddragelse af førerretten skal opretholdes. Afgørelsen træffes ved kendelse. Byrettens afgørelse kan påkæres til landsretten.

Hvis retten beslutter, at den midlertidige inddragelse af førerretten ikke skal opretholdes, skal kørekortet straks udleveres til sigtede.

Dommerinhabilitet som følge af midlertidig inddragelse

Ved U 1995.683 (V) er det antaget, at en byretsdommer ved at godkende en midlertidig inddragelse af førerretten har gjort sig inhabil til at afgøre sagen under hovedforhandlingen.

Straffen for kørsel i strid med midlertidig inddragelse af førerretten

Hvis en person, hvis *førerret* er inddraget efter fl § 130, alligevel fører et motorkøretøj, foreligger der en overtrædelse af fl § 56, stk. 1, 1. pkt., hvorefter motorkøretøj eller stor knallert kun må føres af en person, der har erhvervet kørekort, af § 62, stk. 1, hvorefter traktor og motorredskab kun må føres af personer, der har erhvervet kørekort til bil eller særligt kørekort til traktor (motorredskab) eller af § 63, stk. 1, 1. pkt., hvorefter lille knallert kun må føres af personer, som har erhvervet kørekort til lille knallert, stor knallert, bil eller motorcykel. Overtrædelser af § 56, stk. 1, og § 62, stk. 1, straffes efter fl § 117 d, stk. 2, der er sålydende:

Overtrædelse af § 56, stk. 1, og § 62, stk. 1, straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år. Ved udmåling af bøde for overtrædelse af § 56, stk. 1, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel. Er overtrædelser af § 56, stk. 1, begået under kørsel med et køretøj omfattet af § 43, stk. 1 eller 2, udmåles en skærpet bøde.

Den væsentlige skærpelse af bødestørrelsen, som 2. pkt. indebærer, jf. s. 395 f., tilsigter at ramme personer, der fører motorkøretøj uden at have erhvervet kørekort, og som ikke har villet ofre penge på køreundervisning mv. Skærpelsen tager således ikke sigte på kørsler i strid med en midlertidig inddragelse af førerretten.³⁷ Den meget betydelige bødestørrelse, der udmåles for kørsel i frakendelsestiden efter fl § 117 a, jf. s. 538, anvendes heller ikke på kørsel i strid med en midlertidig inddragelse af førerretten, jf.

TfK 2013.1027/2 (V):

4 overtrædelser af fl § 56, stk. 1, for kørsel, mens førerretten var midlertidigt inddraget, fastsat til 4 x 2.500 kr. på baggrund af den forhøjelse af bødeniveaue, der skete ved lov 184/2011, som trådte i kraft den 1. januar 2012.³⁸

U 2001.1571/2 (V):

T var bl.a. tiltalt for overtrædelse af fl § 56, stk. 1, ved at have ført bil, mens hans kørekort var midlertidigt inddraget på grund af en sigtelse for spirituskørsel. Bestemmelsen om skærpet bøde efter 2. pkt. fandt ikke anvendelse.

I øvrigt behandles sådanne overtrædelser oftest i tilslutning til sagen vedrørende den kørsel, der har begrundet den midlertidige inddragelse. Efter fl § 118 a, stk. 2, og 3, bevirker kørsel i strid med en midlertidig inddragelse af førerretten som hovedregel en forhøjelse af (eller sammenlægning med) den bøde, der fastsættes for kørsel, der har begrundet den midlertidige inddragelse eller – hvis denne kørsel medfører frihedsstraf – som en tillægsbøde, jf. nærmere s. 393.

37 Se på den anden side TfK 2016.1264 (Ø), hvor der udmåles en bøde på 150.000 kr. (og konfiskation af en fortjeneste på ca. 68.000 kr. ved taxakørsel) for 63 tilfælde af føring af taxa, selv om førerens førerret var administrativt inddraget, fordi den pågældende ikke havde medvirket ved en kontrollerende køreprøve efter betinget frakendelse.

38 I sagen var T – uden at det fremgår af dommen – tidligere straffet for § 56, stk. 1, men dette blev ikke tillagt gentagelsesvirkning. Det må herefter antages, at bødestraffen for kørsel uanset en midlertidig inddragelse af førerretten altid vil blive udmålt til 2.500 kr., uanset antallet af tidligere overtrædelser af fl § 56.

Erstatning for uberettiget midlertidig inddragelse (eller frakendelse) af førerretten

Hvis det senere viser sig, at den midlertidige inddragelse af førerretten har været uberettiget (f.eks. hvis sigtede frifindes under den senere retssag), har sigtede krav på erstatning efter de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, jf. fl § 133. Erstatning vil efter rpl § 1018 a, stk. 3, kunne nægtes eller nedsættes, hvis den sigtede selv har givet anledning til, at førerretten blev midlertidigt inddraget. Dette kan f.eks. tænkes, hvis tiltalte frifindes på grund af et spiritusforbrug efter kørslen, som han ikke havde forklaret om til politiet under efterforskningen.

Efter samme regler har en *domfældt* krav på erstatning, hvis førerretten er blevet frakendt ved byret eller landsret, men hvor ankeinstansen omgør afgørelsen herom.

Erstatningen gives ikke automatisk. Den pågældende skal rette henvendelse til vedkommende statsadvokat med anmodning om erstatning inden to måneder efter meddelelsen om, at sagen er sluttet (rpl § 1018 e, stk. 1). Den pågældende kan inden 4 uger efter at have fået meddelelse om statsadvokatens afgørelse påklage denne til Rigsadvokaten. Sagen kan indbringes for retten, hvis Rigsadvokaten nægter at betale erstatning, eller hvis den erstatningssøgende er utilfreds med størrelsen af den erstatning, der tilbydes. Dette skal ske inden to måneder fra meddelelsen om afgørelsen. Også i den forbindelse gælder der en tomåneders frist fra anklagemyndighedens beslutning (rpl § 1018 f, stk. 1), se nærmere *Kommentaren II*, s. 747 ff. Fra retspraksis kan nævnes:

TfK 2009.436 (V):

E, som var frakendt førerretten i Danmark, havde ikke krav på erstatning for politiets inddragelse af hans spanske kørekort.

U 2002.623 (V):

Førerretten midlertidigt inddraget i 9 måneder, men E blev alene frakendt førerretten betinget for spirituskørsel. Da E i en periode havde affundet sig med inddragelse af førerretten, og da der hos E, der tidligere var dømt for spirituskørsel, var konstateret en promille på 1,47, blev erstatningen nedsat, jf. § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 3. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skønsmæssigt fastsat til 100.000 kr.

U 1996.162 (V):

Førerretten midlertidigt inddraget i 7 måneder, men E blev alene frakendt førerretten betinget for spirituskørsel, på grund af særligt formildende omstændigheder. Efter sagens tidsmæssige forløb forelå særlige grunde, der gjorde det rimeligt at tilkende E erstatning efter rpl § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 2.

U 1985.375 (H):

Førerretten midlertidigt inddraget i 6 ½ måned, men E blev på grund af særligt formildende omstændigheder alene dømt for promillekørsel (kørsel med en promille i intervallet 0,81-1,20) og frakendt førerretten betinget. T havde ikke lidt noget økonomisk tab i anledning af inddragelsen. Erstatning for uberettiget inddragelse af førerretten udmålt til 1.000 kr.

U 1981.775 (Ø):

A blev sigtet for spirituskørsel og førerretten blev midlertidigt inddraget. Ved anholdelsen forklarede han, at han havde drukket tre øl efter kørslen. Da han 3/7-78 blev bekendt med, at promillen var målt til 2,88, forklarede han, at han havde drukket yderligere 3/4 liter sherry. Han blev af landsretten frifundet for spirituskørsel. Han blev nægtet erstatning for uberettiget inddragelse af førerretten for tiden indtil den 3/7-78, men i øvrigt tilkendt 10.000 kr. for tort og ulempe og 5.000 kr. for økonomisk skade, hvorved der var taget hensyn til sparede biludgifter.

Straksfratagelse af kørekortet³⁹

Indledning

Politiet har ved lov 457/2014 fået hjemmel til midlertidigt at inddrage en persons kørekort, hvis der er grund til at antage, at vedkommende har gjort sig skyldig i spiritus- eller narkokørsel med henblik på at afværge risikoen for, at den person fortsætter hermed, jf. fl § 55, stk. 3.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til lov 457/2014, at der specielt er tænkt på tiden umiddelbart efter, at en person er blevet løsladt i forlængelse af endt prøveudtagning efter fl § 55, stk. 2. Det kunne f.eks. være for at forhindre, at den pågældende umiddelbart efter løsladelsen går ud til sin bil og kører videre. Ved fratagelsen markeres det efter bemærkningerne tydeligt og tjener til påmindelse og ad-

³⁹ *Kommentaren I*, s. 614 ff. Bestemmelsen ses ikke at være anvendt ofte i praksis.

varsel over for den pågældende, at det i tiden umiddelbart herefter er forbundet med en betydelig risiko at føre et motordrevet køretøj.

Der var, allerede inden lov 457/2014 trådte i kraft, i politilovens § 5, stk. 2, nr. 3 hjemmel for politiet til at fratage personer genstande med henblik på at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed. Videre fremgår det af politilovens § 11, stk. 3, at politiet med samme formål kan fratage berusede personer berusende eller bedøvende midler eller andre genstande. Det oplyses i bemærkningerne til forslaget til lov 457/2014, at politiet med hjemmel i disse bestemmelser undertiden havde frataget personer, der var mistænkt for spirituskørsel, deres bilnøgler og/eller kørekort.

Bestemmelsen i § 55, stk. 3 gælder således som supplement til politiets øvrige adgang til indgreb, der sker som led i politiets almindelige ordenshåndhævelse.

Det er i bemærkningerne til forslaget til lov 457/2014 forudsat, at kørekortet som udgangspunkt skal tilbageleveres, når den risiko, der begrundede fratagelsen, ikke længere er til stede. Det forudsættes i den forbindelse, at det vil være op til den pågældende selv at rette personlig henvendelse på den relevante politistation med henblik på tilbagelevering af kørekortet.

Den inddragelse af kørekortet, som fl § 55, stk. 3, giver hjemmel til, indebærer alene en fysisk fratagelse af en persons kørekort. Bestemmelsen adskiller sig derfor fra fl § 130, som omhandler inddragelse af selve førerretten.

Det forudsættes videre i bemærkningerne, at udstedelse af et midlertidigt kørekort først kan ske, når betingelserne for fratagelse af kørekortet ikke længere er til stede, jf. nu kørekortbekendtgørelsens § 100, stk. 4.

Det udtales i bemærkningerne til forslaget til lov 457/2014, at det tidsrum, hvori kørekortet har været frataget den pågældende, ikke skal fradrages i en eventuel senere fastsat frakendelsestid som følge af det forhold, der indledningsvis gav grundlag for fratagelsen.

Domstolsprøvelse af politiets skøn?

Da fratagelsen af kørekortet efter § 55, stk. 3, vil ske som led i politiets almindelige ordenshåndhævelse, vil en fratagelse, der sker efter den foreslåede bestemmelse, ikke have karakter af et straffeprocessuelt

skridt, som er sket i efterforskningsmæssigt øjemed. Dette gælder, selv om fratagelsen sker på baggrund af et strafferetligt mistankegrundlag. Ifølge bemærkningerne til forslaget til lov 457/2014 fandt Justitsministeriet derfor ikke anledning til at foreslå en særskilt bestemmelse om domstolsprøvelse af fratagelse af kørekortet i lighed med adgangen efter fl § 130, stk. 2, i sager om inddragelse af førerretten.

I et høringssvar, der blev givet i forbindelse med behandlingen af forslaget til lov 457/2014, udtalte de to landsretter i enighed, at det forhold, at der ikke blev indsat en særskilt bestemmelse i lovforslaget om domstolsprøvelse ved straksfratagelse af kørekortet, ikke er til hinder for, at der under en eventuel straffesag om overtrædelse af fl § 56, stk. 1, 2. pkt. (om kørsel uden at have kørekortet hos sig), kan ske prøvelse af fratagelsens gyldighed, såfremt den sigtede/tiltalte gør gældende, at betingelserne herfor ikke var opfyldt. Justitsministeriet erklærede sig i et notat over indkomne høringssvar over for Retsudvalget enig i landsretternes opfattelse.

Kørsel på trods af straksinddragelse af kørekortet

Det udtales i bemærkningerne til forslaget til lov 457/2014, at hvis den person, der har fået frataget sit kørekort, alligevel fører et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, vil retsvirkningen (isoleret betragtet) være, at den pågældende gør sig skyldig i ikke at have kørekortet hos sig under kørslen, jf. fl § 56, stk. 1, 2. pkt.

Fl § 56, stk. 1, 2. pkt. er sålydende:

“Føreren skal under kørslen have kørekortet hos sig og skal på forlangende vise det til politiet”.

Denne bestemmelse er en ordensbestemmelse, og straffen for overtrædelse af bestemmelsen er 1.000 kr., altså den almindelige minimumsbøde efter fl § 118 a, stk. 1, jf. RM 4-2000 (Færdsel Kørsel uden kørekort (fl § 56)) pkt. 5.5.

Som anført ovenfor har Justitsministeriet tiltrådt landsretternes opfattelse, hvorefter domstolene under en straffesag vedr. overtrædelse af fl § 56, stk. 1, 2. pkt., kan prøve fratagelsens gyldighed. Dette må formentlig indebære, at det vil være straffrit at føre et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort uden at medbringe dette, hvis kørekor-

Kapitel 2

tet er inddraget af politiet i medfør af fl § 55, stk. 3, og retten ikke finder det godtgjort, at politiet havde fornødent grundlag herfor.